

ارزیابی نگرش سلامت محور والدین دانش‌آموزان ابتدایی به بازگشایی مدارس در بحران کرونا

فریبا خوشبخت^{۱*}، مهدی محمدی^۲، رضا ناصری جهرمی^۳، فاطمه میرغفاری^۴، مریم صفری^۵، سولماز خادمی^۶، فائزه روستا^۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۸/۰۳ پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۰۷/۱۱

چکیده

به دلیل همه‌گیری ویروس کرونا، اکثریت دانش‌آموزان در بیش از ۱۵۰ کشور با تعطیلی مدارس در کشورشان روبرو شدند و این موضوع والدین را با شرایط پیش‌بینی نشده و تغییر نوع آموزش فرزندانشان مواجه ساخت. هدف از این پژوهش ارزیابی نگرش سلامت محور والدین دانش‌آموزان ابتدایی به بازگشایی مدارس در بحران کرونا بوده است. این پژوهش از نوع توصیفی بوده که به روش پیمایشی اجرا شده است. جامعه آماری شامل تمامی والدین دانش‌آموزان ابتدایی شهر شیراز بوده است. تعداد ۱۹۵ نفر از والدین با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای مرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات، پرسشنامه مجتمع آموزشی اوکفیلد بوده است. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های تک نمونه‌ای ویل کاکسون و فریدمن تجزیه و تحلیل شدند. نتایج نشان داد والدین نسبت به شرکت فرزندانشان در کلاس‌های حضوری نگرش منفی اما نسبت به امکان حمایت از آموزش فرزندانشان خود، تضمین سلامت و امنیت فرزندانشان و کارکنان مدرسه و الزام فرزندانشان به استفاده از ماسک در حالی که قادر به حفظ فاصله اجتماعی با یکدیگر نیستند نگرش مثبتی داشتند. در نهایت اینکه والدین تمایل به آموزش غیرحضوری کودکان خود، با هدف تامین سلامت آنان و محافظت آنان در برابر بیماری کرونا، دارند. حتی با نحوه ترکیبی آموزش مجازی و غیر مجازی یا تقسیم دانش‌آموزان به گروه‌های کوچک و حضور در روزهای متفاوت در کلاس درس نیز موافق نیستند.

کلیدواژه‌ها: نگرش، سلامت‌محور، والدین، دانش‌آموزان، ابتدایی، مدرسه، کرونا

۱. دانشیار، گروه مبانی تعلیم و تربیت، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران. (نویسنده مسئول)
khoshbakht@shirazu.ac.ir
۲. دانشیار، گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۳. دکتری برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۴. دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۵. دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۶. دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۷. دانشجوی کارشناسی مشاوره، مؤسسه آموزش عالی فاطمیه شیراز، شیراز، ایران.

مقدمه

در دهه‌های اخیر، علاقه زیادی به میزان و ماهیت درگیری والدین در آموزش فرزندان وجود داشته است (وارن، لاکلیر و واتسون، ۲۰۱۸). از نظر تاریخی و فرهنگی، مشارکت والدین شامل ایده‌های توسعه یافته در مورد زندگی در خانه، تحصیلات و خدمات اجتماعی است (اسچینر و کلیمان، ۲۰۱۸). مشارکت والدین تعاملی منظم و معنادار است که بر نتایج اجتماعی، ذهنی، جسمی و همچنین تصمیم‌گیری دانش‌آموز تأثیر می‌گذارد (چانگ، فیلیپس، جنسن و لنیر، ۲۰۲۰). تأکید می‌شود که پدر و مادر در شیوه‌های عملی مشارکت در تحصیل فرزندان خود نقش‌های متفاوتی را بروز می‌دهند (تراهن و چنگو، ۲۰۱۸) همچنین در موضوع مشارکت والدین، تمایز و تأکید جنسیتی وجود ندارد (شافلتن، ۲۰۱۷).

مدارس بدون مشارکت والدین، در آموزش دانش‌آموزان موثر پیشرفت مؤثر و چشمگیری نخواهند داشت (کاسترو و همکاران، ۲۰۱۵). این همکاری دوسویه بوده و شامل تمرکز بر دانش‌آموز و همچنین به اشتراک‌گذاری داشته‌های مربیان و والدین می‌باشد (رابینسون، ۲۰۱۷). در نتیجه اگر والدین نتوانند به معلمان یا مدیر مدرسه فرزند خود اعتماد کنند علاقه‌ای به مشارکت در هیچ یک از وظایف مدرسه نخواهند داشت. بنابراین سیاست‌های مدیریت مدرسه باید در راستای جلب اعتماد و نهایتاً مشارکت والدین پی‌ریزی شود (مینیکس فالر، ۲۰۲۰).

بسته به عوامل مختلف، مشارکت و درگیری والدین اشکال مختلفی دارد. به طور کلی، مشارکت والدین از سه جنبه اساسی تشکیل شده است: جامعه‌پذیری تحصیلی، مشارکت در خانه و مشارکت در مدرسه. جامعه‌پذیری تحصیلی؛ باور و انتظارات والدین در مورد تحصیلات دانش‌آموزان، مشارکت در مدرسه؛ فعالیت‌هایی که توسط مدرسه انجام می‌شود نظیر جلسات کلاسی و امتحانات و مشارکت در خانه؛ فعالیت‌هایی نظیر صحبت در مورد مدرسه، نظارت و کمک به انجام تکالیف در خانه را شامل می‌شود (بیر، بویر و سادلر، ۲۰۱۶؛ وانگ و شیخ خلیل، ۲۰۱۴؛ چانگ و همکاران، ۲۰۲۰). تشویق و حمایت از مشارکت والدین، به عنوان ویژگی مدیریت موفق مدرسه با نتایج مثبت برای ذینفعان مانند معلمان و فراگیران در نظر گرفته شده است (آناستاسیو پاپاگیانی، ۲۰۲۰). به طور کلی، همکاری بین والدین، معلمان و کادر آموزشی مدرسه به نتایج مثبت منجر می‌شود (جینوس، ۲۰۱۶؛ جونس، ۲۰۱۹). یافته‌ها این دیدگاه را تأیید کرده‌اند که وقتی والدین در تصمیم‌گیری‌های مدرسه و امور کلاسی فرزند خود مشارکت می‌کنند،

احساس مالکیت بیشتری را تجربه کرده و بیشتر به پشتیبانی از مأموریت‌های مدرسه متعهد خواهند بود (جونس، ۲۰۱۹؛ بارجاسا، مرکاس و ساکیس ولیک، ۲۰۱۹).

مشارکت والدین در آموزش متوسطه مورد انتقاد شدید معلمان و مدیران قرار گرفته است (آناستاسیو و پاپاگینای، ۲۰۲۰). اگرچه، تا حدودی، هر دو طرف توافق می‌کنند که مشارکت والدین در آموزش متوسطه نقشی اساسی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارد، اما معلمان معتقدند که مشارکت والدین در هنگام تصمیم‌گیری حرفه‌ای و در شرایط پیچیده، استقلال حرفه‌ای معلم را تضعیف می‌کند (هرنادز و همکاران، ۲۰۱۶). به همین دلیل است که به دلایل تجربه، آموزش و ویژگی‌های شخصیتی معلمان و مدیران، برخی از آنان نگرش منفی در مورد مشارکت والدین دارند ضمن اینکه گروهی از معلمان بر این باورند که مشارکت والدین ممکن است به بدتر شدن روابط بین والدین و دانش‌آموزان منجر شود (لاماس و توزان، ۲۰۱۶).

در ارتباط با مشارکت والدین در امر آموزش و یادگیری، پژوهش‌های متعددی انجام شده است. گابینزو اتریو (۲۰۲۰) و عزیزه، روسکو و یوسف (۲۰۱۸) به بررسی عوامل تعیین کننده مشارکت والدین در دبستان‌های شیلی و به تشریح نیازهای معلمان و والدین برای مشارکت در آموزش ابتدایی پرداخته‌اند. همچنین محققان بر مشارکت والدین در امورات مدرسه تأکید داشته و فرضیه‌ای را مبنی بر اینکه مشارکت والدین باید فراتر از مدرسه و خانه باشد، ارائه می‌نمایند (اپسیتین، ۲۰۱۸). مشارکت والدین را برای پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و کاهش مشکلات رفتاری آنان ضروری دانسته (زارعی و همکاران، ۱۳۹۹). به زعم چانگ، فیلیپس، جنسن و لنیر (۲۰۲۰) والدین هنوز هم معتقدند که مدارس مسئول پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بوده و با این نگاه، ممکن است نقش خود را کم‌رنگ پندارند. مشارکت والدین، باعث انگیزش دانش‌آموزان و افزایش نمرات آنان خواهد شد. نتیجه پژوهش‌ها نشان داده است که مشارکت والدین فرصتی برای مربیان ایجاد می‌کند تا توانایی یادگیری دانش‌آموزان را تقویت نمایند (پومرانتز، مورمان و لیتوک، ۲۰۰۷). مشارکت والدین در فعالیتهای یادگیری دانش‌آموزان با کاهش اضطراب تحصیلی آنان به ویژه در پایه‌های پایین‌تر تحصیلی رابطه مثبت دارد (پراجپاتی، ۲۰۲۰).

در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بر ارتقای جایگاه خانواده و نقش تربیتی آن به خصوص در دوره ابتدایی، همچنین تقویت و نهادینه‌سازی مسئولیت‌پذیری و مشارکت اثربخش آن با نظام تعلیم و تربیت، تأکید فراوان شده است. در ابتدای فصل دوم این سند ذکر گردیده است: «وزارت آموزش و پرورش مهم‌ترین نهاد تعلیم و تربیت رسمی

عمومی، متولی فرآیند تعلیم و تربیت در همه ساحت‌های تعلیم و تربیت، قوام بخش فرهنگ عمومی و تعالی‌بخش جامعه اسلامی بر اساس نظام معیار اسلامی، با مشارکت خانواده، نهادها و سازمان‌های دولتی و غیردولتی است». در فصل چهارم سند، به «افزایش مشارکت و اثربخشی همگانی به ویژه خانواده در تعالی نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی» به عنوان یکی از اهداف کلان نظام آموزش و پرورش اشاره گردیده است (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش کشور، ۱۳۹۰).

با توجه به اهمیت دوره ابتدایی و آموزش و استمرار یادگیری، در شرایط همه‌گیری ویروس کرونا، هر کشوری تدابیر خاص خود را برای ادامه روند آموزش اتخاذ نموده است. تعطیلی مدارس بخش مهمی از اقدامات کنترل جهانی ویروس کرونا است که ۹۰ درصد دانش‌آموزان را در سراسر جهان تحت تأثیر قرار داده است (وینر، راسل، کروکر و همکاران، ۲۰۲۰). این موضوع، علاوه بر اختلال در یادگیری و فعالیت‌های جامعه منجر به حذف فعالیت‌های بدنی دانش‌آموزان شده است. بازی و تعاملات گروهی، عاملی مهم در بهزیستی روانی و رشد کودکان است. یادگیری دانش‌آموزان در این شرایط استرس‌زا در معرض آسیب قرار می‌گیرد (آزورین، ۲۰۲۰؛ کینگسلی، ۲۰۲۰؛ پنا، ۲۰۲۰). در جمهوری اسلامی ایران، شبکه آموزشی دانش‌آموز با سرواژه «شاد» نرم‌افزاری ارتباطی و آموزشی است که به دنبال همه‌گیری ویروس کرونا و عدم امکان حضور دانش‌آموزان در مدارس راه‌اندازی شده است. از سوی دیگر، رسانه ملی نیز در این مقطع حساس و سرنوشت‌ساز زنگ «مدرسه تلویزیونی ایران» را به صدا درآورده است. این اقدام بزرگ که با میدان‌داری رسانه ملی و با همکاری وزارت آموزش و پرورش، معلمان دلسوز، دانش‌آموزان و خانواده‌هایشان عملیاتی گردیده برگ زرین دیگری در کارآمدی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌شود.

طبق اظهارنظر معاون برنامه‌ریزی و نظارت ستاد ملی مقابله با کرونا (۱۴۰۰)، با توجه به اینکه برگزاری کلاس‌های مدارس با جمعیت کلاسی بیش از ۳۰ نفر دشوار خواهد بود لذا در دستورالعمل‌های ابلاغی برای آغاز آموزش در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱، کل کشور به سه منطقه سفید و زرد و قرمز تقسیم بندی شده است. منطقه سفید شامل مناطق کم‌جمعیت مانند روستاها هستند که مشکلی برای آموزش حضوری ندارند، از طرفی مدارس کم‌جمعیتی وجود دارند که تعداد دانش‌آموزان آنها از ۱۰ نفر کمتر است و می‌توانند آموزش حضوری را برگزار نمایند. مناطق با شیوع بیشتر در تقسیم‌بندی زرد قرار گرفته و ترکیبی از آموزش مجازی و حضوری برای آن در نظر گرفته شده

است. مناطقی هم که وضعیت قرمز داشته باشند، آموزش به صورت مجازی خواهد بود. در نهایت اگر دانش‌آموزان در آموزش ترکیبی قرار گیرند، ساعت‌های حضور در کلاس درس منقطع بوده و برگزاری کلاس‌های حضوری مشابه شرایط عادی نخواهد بود (ستاد ملی کرونا، ۱۴۰۰). در سال تحصیلی جدید که آموزش و پرورش با استقرار نظام تحصیلی جدید و هوشمندسازی مدارس در مسیر پیشرفت و تعالی، گام‌های بلندتری برمی‌دارد، همراهی و ایفای نقش خانواده‌ها در فرایند آموزش و پرورش مدارس بیش از پیش مدنظر قرار گرفته و از ضرورت بیشتری برخوردار است. در حال حاضر واکسیناسیون معلمان در حال انجام است ولی طیف وسیعی از دانش‌آموزان و والدین آنان در نوبت واکسیناسیون قرار نداشته و حداقل تا پایان سال هم به‌نظر نمی‌رسد که تحت پوشش واکسیناسیون قرار بگیرند لذا پژوهش حاضر با هدف ارزیابی دیدگاه والدین دانش‌آموزان ابتدایی از بازگشایی مدارس در بحران کرونا تعریف شده است. در همین راستا سئوالات زیر مطرح و پیگیری شده‌اند:

(۱) نگرش سلامت محور والدین دانش‌آموزان ابتدایی از بازگشایی مدارس به چه میزان است؟

(۲) اولویت والدین در بازگشایی مدارس ابتدایی کدامند؟

روش

این پژوهش از نوع توصیفی بوده که به روش پیمایشی اجرا شده است. جامعه آماری شامل تمامی والدین دانش‌آموزان ابتدایی شهر شیراز در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ به تعداد ۱۵۱۲۳۰ نفر بوده است. بر اساس روش نمونه‌گیری خوشه‌ای مرحله‌ای، از بین چهار ناحیه آموزش و پرورش شهر شیراز، یک ناحیه به طور تصادفی انتخاب و ۳۰ درصد مدارس آن ناحیه به صورت تصادفی انتخاب شدند. سپس لیست دانش‌آموزان هر یک از مدارس انتخابی دریافت و با والدین آنان تماس گرفته شد. که پس از ارائه توضیحات لازم، ۱۹۵ نفر از والدین اعلام آمادگی نموده و پرسشنامه مربوطه را از طریق شبکه اجتماعی تکمیل و عودت نمودند.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات، پرسشنامه مجتمع آموزشی اوکفیلد بوده است (مدرسه بخش اوکفیلد). این پرسشنامه دارای ۱۵ گویه و مشتمل بر دو بعد آموزشی (۸ گویه) و بهداشتی (۷ گویه) می‌باشد. برای پاسخگویی به سئوالات از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت به صورت کاملاً موافقم (۵)، موافقم (۴)، نظری ندارم (۳)، مخالفم (۲) و کاملاً مخالفم (۱) استفاده شده است. البته گویه ۱۱ به دلیل آن که مشترک با دوره متوسطه بود حذف گردید. بنابراین، حداقل نمره

هر آزمودنی در این پرسشنامه ۱۴ و حداکثر ۷۰ بود. برای سنجش روایی این پرسشنامه با استفاده از روش تحلیل گویه، ضریب همبستگی بین گویه‌ها با نمره کل پرسشنامه مربوطه محاسبه شد. کمترین و بیشترین ضریب همبستگی گویه‌ها بازه ۰/۸۳ - ۰/۶۷ به دست آمد که در سطح ۰/۰۰۱ معنی‌دار گردید. پایایی ابزار نیز با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۳ محاسبه گردید.

تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از نرم افزار آماری SPSS21 انجام شد. با توجه به رتبه‌ای بودن مقیاس گویه‌های پرسشنامه، به منظور مقایسه نگرش سلامت محور والدین دانش‌آموزان با میانه معیار (پرسش اول) از آزمون تک نمونه‌ای ویل کاکسون و برای اولویت بندی دیدگاه والدین (پرسش دوم) از آزمون فریدمن استفاده شده است. لازم به ذکر است که در این پژوهش، میانه معیار با توجه به طیف ۵ گزینه‌های لیکرت، عدد ۳ در نظر گرفته شده است.

یافته‌ها

(۱) نگرش سلامت محور والدین دانش‌آموزان ابتدایی از بازگشایی مدارس به چه میزان است؟ جدول ۱ به مقایسه نگرش سلامت محور والدین از بازگشایی مدارس با میانه معیار پرداخته است.

جدول ۱. مقایسه نگرش سلامت محور والدین با میانه معیار

گویه‌ها	درصد نگرش منفی	درصد نگرش ممتنع	درصد نگرش مثبت	میانه	میان معیار	سطح معنی‌داری
مطمئنم می‌توانم در دوران کرونا از یادگیری فرزندم حمایت کنم.	۲۶/۷	۹/۲	۶۴/۱	۴		۰/۰۰۰۱
فرزندم برای سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ باید در کلاس‌های حضوری مدرسه شرکت کند.	۸۱/۰	۹/۷	۹/۲	۱		۰/۰۰۰۱
در دوران کرونا استمرار و کیفیت یادگیری فرزندم به چالش کشیده شده است.	۱۹/۰	۱۱/۸	۶۹/۲	۴	۳	۰/۰۰۰۱
اولویت من در سال تحصیلی جدید در آموزش مدرسه‌ای، تضمین پیشرفت تحصیلی فرزندم می‌باشد.	۳۹/۰	۱۲/۸	۴۸/۲	۳		۰/۰۰۵۱
اولویت من در سال تحصیلی جدید در آموزش مدرسه‌ای، تأمین ارتباطات اجتماعی و تعامل فرزندم با دیگران می‌باشد.	۵۲/۸	۱۲/۳	۳۴/۹	۲		۰/۰۰۰۲
اولویت من در سال تحصیلی جدید در آموزش مدرسه‌ای تضمین سلامت و امنیت فرزندم و کارکنان مدرسه می‌باشد.	۹/۷	۳/۱	۸۷/۲	۵		۰/۰۰۰۱

گویه‌ها	درصد نگرش منفی	درصد نگرش ممنوع	درصد نگرش مثبت	میان‌میان	سطح معنی‌داری
اولویت من در سال تحصیلی جدید در آموزش مدرسه‌ای حمایت از نیازهای بهداشت روان دانش‌آموزان می‌باشد.	۲۰/۵	۶/۲	۷۳/۳	۴	۰/۰۰۰۱
در صورت نیاز به کاهش تعداد دانش‌آموزان در کلاس‌های درس، این راهبرد که فرزندم روزانه بین حضور در مدرسه و یادگیری از راه دور آموزش ببیند برای من قابل قبول است.	۶۴/۶	۵/۱	۳۰/۳	۲	۰/۰۰۰۱
در صورت نیاز به کاهش تعداد دانش‌آموزان در کلاس‌های درس، این راهبرد که فرزندم روزهای دوشنبه و سه‌شنبه یا پنج‌شنبه و جمعه با یادگیری از راه دور و در روزهای دیگر به مدرسه رود برایم قابل قبول است.	۷۴/۴	۵/۱	۲۰/۵	۲	۰/۰۰۰۱
در صورت نیاز به کاهش تعداد دانش‌آموزان در کلاس‌های درس، این راهبرد که فرزندم چهار روز در هفته در مدرسه و پنج‌مین روز برای یادگیری از راه دور زمان بگذارد برای من قابل قبول است.	۸۱/۵	۵/۱	۱۳/۳	۱	۰/۰۰۰۱
در صورت نیاز به کاهش تعداد دانش‌آموزان در کلاس‌های درس، این راهبرد که دانش‌آموزان ابتدایی حضوری در مدرسه و دانش‌آموزان متوسطه از راه دور آموزش ببینند برای من قابل قبول است.	۶۰/۷	۶/۵	۳۲/۸	۱	۰/۰۰۰۱
معتقدم که دانش‌آموزان باید ملزم به استفاده از ماسک شوند در حالی که قادر به حفظ فاصله اجتماعی با یکدیگر نیستند.	۲۸/۲	۹/۲	۶۲/۶	۴	۰/۰۰۰۱
معتقدم که باید همه کارکنان مدرسه ملزم به پوشیدن ماسک در طول روز مدرسه و امور آموزشی بوده در حالی که فاصله اجتماعی امکان‌پذیر نیست.	۲۰/۵	۸/۷	۷۰/۸	۴	۰/۰۰۰۱
معتقدم استفاده فرزندم از ماسک در طول روز در مدرسه ضروری است.	۱۴/۹	۸/۲	۷۶/۹	۵	۰/۰۰۰۱
معتقدم استفاده کارکنان از ماسک در طول روز در مدرسه ضروری است.	۸/۷	۷/۲	۸۴/۱	۵	۰/۰۰۰۱

بر اساس جدول ۱، نگرش والدین در خصوص امکان حمایت از آموزش فرزندان‌شان در بحران کرونا، ۲۶/۷ درصد از والدین مخالف این نکته بودند و اعتقاد داشتند که نمی‌توانند از آموزش فرزندان‌شان در این زمان حمایت کنند. ۹/۲ افراد نگرش ممتنع نسبت به این سوال داشتند و ۶۴/۱ درصد والدین معتقد بودند که در این زمان می‌توانند از آموزش فرزندان خود حمایت کنند. مقایسه میان پاسخ والدین (۴) با میان‌میان معیار (۳) نشان داد که میان‌میان پاسخ‌های

والدین از میانه معیار بالاتر بوده و تفاوت در سطح ۰/۰۰۰۱ معنی‌دار به دست آمده است. بنابراین والدین نگرش مثبتی نسبت به امکان حمایت از آموزش فرزندان خود داشتند.

در خصوص نگرش والدین در خصوص امکان شرکت فرزندانشان در کلاس‌های حضوری در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱، ۸۱ درصد از والدین مخالف این نکته بودند و اعتقاد داشتند که فرزندان‌شان نباید در کلاس‌های حضوری شرکت کنند. ۹/۷ افراد نگرش ممتنع نسبت به این سؤال داشتند و ۹/۲ درصد والدین معتقد بودند که در این زمان باید فرزندانشان در کلاس‌های حضوری شرکت کنند. مقایسه میانه پاسخ والدین (۱) با میانه معیار (۳) نشان داد که میانه پاسخ‌های والدین از میانه معیار پایین‌تر بوده و تفاوت در سطح ۰/۰۰۰۱ معنی‌دار به دست آمده است. بنابراین والدین نگرش منفی نسبت به شرکت فرزندانشان در کلاس‌های حضوری داشتند.

در خصوص نگرش والدین در خصوص اولویت تضمین سلامت و امنیت فرزندشان و کارکنان مدرسه در سال تحصیلی جدید در آموزش مدرسه‌ای، ۹/۷ درصد از والدین مخالف این نکته بودند و اعتقاد داشتند که اولویت آنها تضمین سلامت و امنیت فرزندشان و کارکنان مدرسه در سال تحصیلی جدید در آموزش مدرسه‌ای می‌باشد. ۳/۱ افراد نگرش ممتنع نسبت به این سؤال داشتند و ۸۷/۲ درصد والدین معتقد بودند که در این اولویت، تضمین سلامت و امنیت فرزندشان و کارکنان مدرسه در سال تحصیلی جدید در آموزش مدرسه‌ای می‌باشد. مقایسه میانه پاسخ والدین (۵) با میانه معیار (۳) نشان داد که میانه پاسخ‌های والدین از میانه معیار بالاتر بوده و تفاوت در سطح ۰/۰۰۰۱ معنی‌دار به دست آمده است. بنابراین والدین نگرش مثبت نسبت به اولویت تضمین سلامت و امنیت فرزندشان و کارکنان مدرسه در سال تحصیلی جدید در آموزش مدرسه‌ای داشتند.

در خصوص نگرش والدین در خصوص الزام فرزندشان به استفاده از ماسک در حالی که قادر به حفظ فاصله اجتماعی با یکدیگر نیستند، ۲۸/۲ درصد از والدین مخالف این نکته بودند و اعتقاد داشتند که الزام فرزندشان به استفاده از ماسک در حالی که قادر به حفظ فاصله اجتماعی با یکدیگر نیستند امکان‌پذیر نیست. ۹/۲ افراد نگرش ممتنع نسبت به این سؤال داشتند و ۶۲/۶ درصد والدین معتقد بودند که فرزندشان به استفاده از ماسک در حالی که قادر به حفظ فاصله اجتماعی با یکدیگر نیستند ملزم می‌باشند. مقایسه میانه پاسخ والدین (۴) با میانه معیار (۳) نشان داد که میانه پاسخ‌های والدین از میانه معیار بالاتر بوده و تفاوت در سطح ۰/۰۰۰۱ معنی‌دار به دست آمده است. بنابراین

والدین نگرش مثبت نسبت به الزام فرزندشان به استفاده از ماسک در حالی که قادر به حفظ فاصله اجتماعی با یکدیگر نیستند داشتند.

نگرش والدین در خصوص ضروری بودن استفاده فرزندشان از ماسک در بحران کرونا، ۱۴/۹ درصد از والدین مخالف این نکته بودند و اعتقاد داشتند که استفاده فرزندشان از ماسک ضروری نیست. ۸/۲ افراد نگرش ممتنع نسبت به این سوال داشتند و ۷۶/۹ درصد والدین معتقد بودند که استفاده فرزندشان از ماسک ضروری می‌باشد. مقایسه میانه پاسخ والدین (۵) با میانه معیار (۳) نشان داد که میانه پاسخ‌های والدین از میانه معیار بالاتر بوده و تفاوت در سطح ۰/۰۰۰۱ معنی‌دار به دست آمده است. بنابراین والدین نگرش مثبتی استفاده فرزندشان از ماسک ضروری نسبت به ضروری بودن استفاده فرزندشان از ماسک داشتند.

۲) اولویت والدین در بازگشایی مدارس ابتدایی کدامند؟ برای پاسخ به این سوال، از آزمون رتبه‌بندی فریدمن استفاده شد که نتایج مربوطه در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲. رتبه‌بندی اولویت والدین در بازگشایی مدارس

رتبه میانگین	اولویت والدین	اولویت
۹/۹۲	تضمین سلامت فرزندان و کارکنان مدرسه	۱
۹/۸۴	استفاده مستمر کارکنان و معلمان از ماسک در طول روز	۲
۹/۳۱	استفاده مستمر دانش‌آموزان از ماسک در طول روز	۳
۹	حمایت از نیازهای بهداشت روانی دانش‌آموزان	۴
۸/۸۹	الزام کارکنان مدرسه به پوشیدن ماسک در طول انجام فعالیت‌های مدرسه و امور آموزشی	۵
۸/۸۳	توجه به استمرار و کیفیت یادگیری فرزندانشان	۶
۸/۴۰	حمایت از یادگیری فرزندانشان	۷
۸/۲۴	الزام دانش‌آموزان به پوشیدن ماسک در تمام طول روز	۸
۷/۳۲	تضمین پیشرفت تحصیلی فرزندانشان	۹
۷/۳۲	تضمین سلامت و امنیت فرزندانشان و کارکنان مدرسه	۱۰
۶/۲۰	تضمین سلامت و امنیت فرزندانشان و کارکنان مدرسه	۱۱
۵/۶۶	آموزش ترکیبی حضوری و مجازی	۱۲
۴/۹۱	اولویت با آموزش مجازی بیشتر	۱۳

رتبه میانگین	اولویت والدین	اولویت
۴/۳۳	اولویت با آموزش حضوری بیشتر	۱۴
۴/۱۵	الزام دانش‌آموزان به شرکت در کلاس‌های حضوری در سال جدید	۱۵

بر اساس جدول ۲؛ تضمین سلامت فرزندان و کارکنان مدرسه (با رتبه میانگین ۹/۹۲)، استفاده مستمر کارکنان و معلمان از ماسک در طول روز (با رتبه میانگین ۹/۸۴)، استفاده مستمر دانش‌آموزان از ماسک در طول روز (با رتبه میانگین ۹/۳۱)، حمایت از نیازهای بهداشت روانی دانش‌آموزان (با رتبه میانگین ۹)، الزام کارکنان مدرسه به پوشیدن ماسک در طول انجام فعالیت‌های مدرسه و امور آموزشی (با رتبه میانگین ۸/۸۹)، به عنوان اولویت‌های اول تا پنجم والدین دانش‌آموزان دوره ابتدایی مدنظر قرار گرفته و از اولویت ششم، مواردی مانند توجه به استمرار و کیفیت یادگیری فرزندان (با رتبه میانگین ۸/۸۳)، حمایت از یادگیری فرزندان (با رتبه میانگین ۸/۴۰)، الزام دانش‌آموزان به پوشیدن ماسک در تمام طول روز (با رتبه میانگین ۸/۲۴)، تضمین پیشرفت تحصیلی فرزندان (با رتبه میانگین ۷/۳۲)، تضمین سلامت و امنیت فرزندان (با رتبه میانگین ۷/۳۲)، تضمین سلامت و امنیت فرزندان (با رتبه میانگین ۶/۲۰)، آموزش ترکیبی حضوری و مجازی (با رتبه میانگین ۵/۶۶)، اولویت با آموزش مجازی بیشتر (با رتبه میانگین ۴/۹۱) اولویت با آموزش حضوری بیشتر (با رتبه میانگین ۴/۳۳) و در آخرین اولویت الزام دانش‌آموزان به شرکت در کلاس‌های حضوری در سال جدید (با رتبه میانگین ۴/۱۵) بود و بر اساس مجذور خی به دست آمده (۹۲۸/۳۶) در درجه آزادی ۱۳ تفاوت معنی‌داری بین رتبه‌های میانگین پاسخ‌های والدین در سطح ۰/۰۰۱ وجود داشت.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج مطالعه حاضر که با هدف ارزیابی دیدگاه والدین دانش‌آموزان ابتدایی از بازگشایی مدارس در بحران کرونا انجام گرفت نشان داد که در کل والدین تمایل به مشارکت در امور مدرسه دارند که با نتایج مطالعات وارن و همکاران (۲۰۱۸)، اشنایدر و کلمن (۲۰۱۸)، اسکات (۲۰۱۵) و ترهان و چنگ (۲۰۱۸) همراستا می‌باشد.

مطالعه حاضر نشان داد که والدین در دوران کرونا و برای بازگشایی مدارس در سال ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بیشتر تمایل به آموزش غیرحضوری کودکان خود با هدف تامین سلامت آنان و محافظت آنان در برابر بیماری کرونا دارند. حتی

والدین با نحوه ترکیبی از آموزش مجازی و غیرمجازی و یا تقسیم دانش‌آموزان به گروه‌های کوچک و حضور در روزهای متفاوت در کلاس نیز موافق نیستند. که این خود نشان از حساسیت زیاد آنان در حفظ سلامت فرزندانشان در مدت بحران کرونا در امر آموزش است. والدین استفاده از ماسک را برای دانش‌آموزان، معلمان و کارکنان آموزشی در همه زمان‌هایی که در مدرسه هستند از ضروریات می‌دانند. اولویت‌بندی نظرات والدین نتایج نشان داد که پنج اولویت اول آنان مربوط به حفظ سلامت فرزندانشان می‌باشد (اولویت اول تضمین سلامت فرزندان و کارکنان مدرسه) و حضور فیزیکی دانش‌آموزان در مدرسه آخرین اولویت آنان می‌باشد.

نتایج این مطالعه با مفهوم حب ذات در اسلام و نظریه نیازهای زیستی مازلو هماهنگ است. برطبق اخلاق فضیلت محور در اسلام حب ذات، امری فطری است و به معنای علاقه و تمایل انسان به ذات وجودی خویش است. به عبارت دیگر انسان از چیزهایی که برایش رنج‌آور و آزاردهنده و زیان‌بخش باشد متنفر است. در قرآن، در آیه ۹۳ سوره انعام به این مسأله اشاره شده است (موسوی، ۱۳۹۱). بر طبق احکام اسلامی نیز حفظ جان اوجب واجبات است. بنابراین والدین سلامتی فرزندان خویش را با مخالفت به بازگشایی مدارس، در اولویت قرار دادند. در روانشناسی و در نظریه مازلو نیز به اولویت نیازهای زیستی اشاره شده است. در هرم نیازهای مازلو نیازهای زیستی مقدم بر نیازهای رشد هستند بنابراین انسان تا امنیت جانی (نیاز زیستی) نداشته باشد به دنبال نیاز رشد (آموزش) نیست (ماسلو، ۱۳۷۲). در نتیجه اولویت والدین حفظ سلامت فرزندانشان است که حالت بقایی دارد و آموزش (نیاز رشدی) در اولویت آنان قرار ندارد.

نگاهی دقیق‌تر به یافته‌ها، تناقضاتی را نشان می‌دهد که به نظر می‌رسد ناشی از سردرگمی والدین در موقعیت کرونا برای آموزش فرزندان خویش است. برای نمونه در عین حالی که بیشتر والدین معتقدند که نباید فرزندشان در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ به صورت حضوری در مدرسه شرکت کند از طرف دیگر اولویت آنان در سال تحصیلی جدید در آموزش مدرسه‌ای، متوجه تأمین ارتباطات اجتماعی و تعامل فرزندانشان با دیگران در مدرسه است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۹). که این موضوع خود بیانگر ایجاد تناقضات شناختی ایجاد شده در اثر کرونا در والدین است. بدین معنا که از سویی در مدرسه حاضر نشود و از سوی دیگر ارتباطات اجتماعی و تعامل فرزندش با دیگران نیز برایشان با اهمیت است.

در مقایسه تطبیقی نظر والدین نسبت به مدرسه رفتن کودکانشان (نتایج مطالعه حاضر) با اظهارنظر معاون برنامه‌ریزی و نظارت ستاد ملی مقابله با کرونا (۱۴۰۰) و با توجه به اینکه شیراز جز مناطق قرمز از نظر شیوع کرونا می‌باشد مشخص می‌گردد که نظر والدین با نظر ستاد ملی مقابله با کرونا در خصوص مجازی بودن آموزش‌های مدارس در مناطق قرمز، نزدیک است. اما این سوال مطرح است که والدین دانش‌آموزان مناطق دیگر (زرد و سفید) هم آیا موافق نظر ستاد ملی مقابله با بیماری کرونا است؟ که این موضوع می‌تواند هدف مطالعات آینده باشد.

از سوی دیگر شیراز جزء کلان‌شهرهای ایران است و مسلماً امکانات دانش‌آموزانی که در کلان‌شهرها قرار گرفته‌اند از سایر مناطق بیشتر است. از دیگر سوی، آموزش مجازی و نرفتن به مدرسه (که نگرش غالب والدین پژوهش حاضر بود) که نیاز به امکاناتی از قبیل تلفن همراه دارد برای این دانش‌آموزان ممکن‌تر خواهد بود. بنابراین نیاز است در پژوهشی دیگر نگرش والدین با توجه به وضعیت برخورداری خانواده از امکانات آموزش مجازی نیز مورد بررسی قرار گیرد. در نهایت، والدین به خاطر همه‌گیری کرونا مخالف مدرسه رفتن کودکان خود هستند و سلامت فرزندان خویش و حتی کادر مدرسه را بر حضور در مدرسه ترجیح می‌دانند.

میزان ابتلا به این ویروس در کودکان زیر ۱۸ سال کمتر از بالغین و در حدود ۱/۷ درصد بوده است. به طور کلی کودکان کمتر از بالغین علائم بیماری را نشان می‌دهند و عوارض شدید بیماری و نیاز به بستری در آنها کمتر است. علائم بیماری که تقریباً ۲ تا ۱۴ روز بعد از تماس ظاهر می‌شود، مشابه بقیه ویروس‌های تنفسی نظیر آنفلوآنزا شامل تب، سرفه، تنگی نفس، گلودرد، سردرد، اسهال و از بین رفتن حس چشایی و بویایی است. کودکان ابرپخش‌کننده‌های بیماری‌های دیگر مانند آنفلوآنزا هستند. آنها یکی از گروه‌های آسیب‌پذیر در ابتلا به آنفلوآنزا هستند ولی به نظر می‌رسد وقتی به کرونا مبتلا می‌شوند، بیماریشان وخیم نمی‌شود. کودکان حتی اگر خودشان بیمار نشوند می‌توانند ناقل ویروس باشند و آن را پخش کنند. ویروس کرونا هم مانند ویروس آنفلوآنزا منتقل می‌شود، از راه تنفس قطره‌های حاوی ویروس که با سرفه و عطسه پخش می‌شوند یا دست زدن به اشیاء آلوده مانند خودکار و دستگیره در. از این رو رعایت حداقل یک متر فاصله با دیگران و شستن دست قبل از لمس صورت یا خوردن غذا، خطر انتقال ویروس کرونا را کاهش می‌دهد اما رعایت این کارهای پیشگیرانه حتی برای بزرگسالان هم آسان نیست. کودکان تنها بین ۱ تا ۲ درصد از مبتلایان به ویروس کرونا را تشکیل می‌دهند. کودکانی و نوجوانانی که به ویروس کرونا آلوده شده و در مقابل آن مصونیت پیدا کرده‌اند و اینکه آیا بچه‌ها پخش‌کننده کرونا هستند یا نه

یکی از ناشناخته‌ها درباره این همه‌گیری است. پاسخ به این سوال برای درک نحوه مدیریت بیماری و زمان بازگشایی مدارس مهم است. همچنین در پاسخ والدین به پرسشنامه این مطالعه مشخص شد که علیرغم مخالفت با مدرسه رفتن کودکان، رشد اجتماعی آنان نیز دغدغه فکری آنهاست که با در خانه ماندن کودکان به دست نمی‌آید. بنابراین پیش آمدن شرایط کرونایی تا حدودی منجر به سردرگمی والدین در امر آموزش فرزندان خود شده است.

منابع و مآخذ

Anastasiou S, Papagianni A. (2020). Parents', Teachers' and Principals' Views on Parental Involvement in Secondary Education Schools in Greece. *Education Sciences*. Mar; 10(3):69.

Azizah S, Ruscoe RB, Yosef SS. Teachers and Parents' Needs for Parental Involvement in Elementary Education.

Azarin C. (2020). Beyond COVID-19 supernova. Is another education coming? *Journal of Professional Capital and Community*. Jun 16.

Benner AD, Boyle AE, Sadler S. (2016). Parental involvement and adolescents' educational success: The roles of prior achievement and socioeconomic status. *Journal of youth and adolescence*. Jun 1; 45(6):1053-64.

Bhardwaj A. Importance of education in human life: A holistic approach. *International Journal of Science and Consciousness*. 2016; 2(2):23-8.

Brajsa-Zganec A, Merkas M, Sakic Velic M. The relations of parental supervision, parental school involvement, and child's social competence with school achievement in primary school. *Psychology in the Schools*. 2019 Sep; 56(8):1246-58.

Castro M, Exposition-Casas LM. E., Lizasoain, L., Navarro-Asencio, E. ve Gaviria, JL (2015). Parental involvement on student academic achievement: A meta-analysis. *Educational Research Review*, 14:33-46.

Chung G, Phillips J, Jensen TM, Lanier P. Parental involvement and adolescents' academic achievement: Latent profiles of mother and father warmth as a moderating influence. *Family Process*. 2020 Jun; 59(2):772-88.

Duncan A, Eicher B, Joyner DA. Enrollment Motivations in an Online Graduate CS Program: Trends & Gender-and Age-Based Differences. In *Proceedings of the 51st ACM Technical Symposium on Computer Science Education 2020* Feb 26 (pp. 1241-1247).

Epstein JL. School, family, and community partnerships in teachers' professional work. *Journal of Education for Teaching*. 2018 May 27; 44 (3): 397-406.

Gubbins V, Otero G. Determinants of parental involvement in primary school: evidence from Chile. *Educational Review*. 2020 Mar 3; 72(2):137-56.

Hakyemez P. Factor affecting early childhood educators' view and practices of parental involvement. *Journal of Early Childhood Education Research*. 2018, 76-99.

Hernandez CA, Cardenas CA, Romero PO, Hernandez M. Los Padres de Familia y el Logro Académico de los Adolescentes de una Secundaria en Milpa Alta, Ciudad de México. *Información tecnológica*. 2017; 28(3):119-28.

Jeynes, W.H. (2016) a meta-analysis: The relationship between “parental involvement” and African American school outcomes. *J. Black Stud*. 2016, 47, 195–216.

Jones SA. Home school relations in Singaporean primary schools: teachers', parents' and children's views. *Oxford Review of Education*. 2019 Jan 2; 45(1):32-49.

Leicester M, Modgil S. Moral education and pluralism. Routledge. Liberty and parental rights in 1840s Pennsylvania. *Journal of Church and State*, 2005 57(3), 469-486. doi:10.1093/jcs/csu007.

Liamas AV, Tuazon AP. School practices in parental involvement, its expected results and barriers in public secondary schools. *International Journal of Educational Science and Research*. 2016; 6 (1): 69-78.

Maslow AH. *Motivation and Character* Translated by Ahmad Rezvani, 10: Astan Quds Razavi Publications. 1372. [Persian]

Melnick H, Darling-Hammond L. Reopening Schools in the Context of COVID-19: Health and Safety Guidelines from Other Countries. Policy Brief. Learning Policy Institute. 2020 May.

Minix-Fuller DA. Parental Involvement in Children's Education at a Christian School: A Transcendental Phenomenological Approach.

Mohammadi M, Keshavarzi F, Naseri Jahromi R, Naseri Jahromi R, Hesampoor Z, Mirghafari F et al. Analyzing the Parents' Experiences of First course Elementary School Students from the Challenges of Virtual Education with Social Networks in the Time of Coronavirus Outbreak. *Erj*. 2020; 7 (40):74-101 [Persian]

Mouratidou K, Karamavrou S, Karatza S, Schillinger M. Aggressive and socially insecure behaviors in kindergarten and elementary school students: A comparative study concerning gender, age and geographical background of children in Northern Greece. *Social Psychology of Education*. 2020 Feb; 23(1):259-77.

Mousavi AS. Investigating the issue of love of essence from the perspective of Islamic conscientiousness and virtue. *Ethics Quarterly*. 1391; 2 (5): 132- 95. [Persian]

Paulynice R. A Comparative Study on Parental Involvement (Doctoral dissertation, Nova Southeastern University). Nguyen L, Le H, Then T, Ho V, and Nguyen G. School efficiency and student development: Is good school suitable for every student in Vietnam. *Management Science Letters*. 2020; 10(16):3843-54.

Pomerantz EM, Moorman EA, Litwack SD. The how, whom, and why of parents' involvement in children's academic lives: More is not always better. Review of educational research. 2007 Sep; 77 (3): 373-410.

Prajapati AN. The Effect of Parental Education and Parental Involvement on Children's Academic Anxiety. Fundamental Transformation Document of Education (2011), Publishing Center of the Ministry of Education.

Qadir J, Al-Fuqaha A. A Student Primer on How to Thrive in Engineering Education during and beyond COVID-19. Education Sciences. 2020 Sep; 10 (9):236.

Raccanello D, Brondino M, Moè A, Stupnisky R, Lichtenfeld S. Enjoyment, boredom, anxiety in elementary schools in two domains: Relations with achievement. The Journal of Experimental Education. 2019 Jul 3; 87(3):449-69.

Robinson DV. Collaborative partnerships between high poverty and minority parents and educational leaders. Journal for Multicultural Education. 2017 Apr 10.

Schneider B, Coleman J. Parents, their children, and schools. 2018 New York, NY: Routledge.School district of Oakfield. <https://www.oakfield.k12.wi.us/>. 2020

Scott SA. Conscientious Children and Authoritative Fathers: Two Clashes of Religious Liberty and Parental Rights in 1840s Pennsylvania. Journal of Church and State. 2015 Sep 1; 57(3):469-86.

Shuffelton A. Parental Involvement in the United States. In Oxford Research Encyclopedia of Education 2017 Mar 29.

Trahan MH, Cheung M. Fathering involvement to engagement: A phenomenological qualitative roadmap. Child and Adolescent Social Work Journal. 2018 Aug 1; 35(4):367-75.

Viner RM, Russell SJ, Croker H, Packer J, Ward J, Stansfield C, Mytton O, Bonell C, Booy R. School closure and management practices during coronavirus outbreaks including COVID-19: a rapid systematic review. The Lancet Child & Adolescent Health. 2020 Apr 6.

Wang MT, Sheikh-Khalil S. Does parental involvement matter for student achievement and mental health in high school? Child development. 2014 Mar; 85(2):610-25.

Warren JM, Locklear LA, Watson NA. The Role of Parenting in Predicting Student Achievement: Considerations for School Counseling Practice and Research. Professional Counselor. 2018; 8(4):328-40.

Zareei A, Dehghani A, Salehi k. mohammadi pouya S. Identify existing strategies for parental involvement in secondary schools; Emphasizing Epstein's participatory dimensions. New educational ideas. 2020 Jan 7.

Evaluating the Health-Oriented Attitude of Parents of Elementary School Students towards the Reopening of Schools in the Corona Crisis

Fariba Khoshbakht^{*1}, Mehdi Mohammadi², Reza Naseri Jahromi³, Fatemeh Mirghafari⁴,
Maryam Safari⁵, Solmaz Khademi⁶, Faezeh Roosta⁷

Abstract

Due to the outbreak of coronavirus, the majority of students in more than 150 countries faced school closures in their home country, which caused parents to face unforeseen circumstances and change the type of education of their children. The purpose of this study was to assess the health-oriented attitude of elementary school parents towards the reopening of schools in the Corona crisis. This is a descriptive study that was conducted by survey method. The statistical population included all parents of Elementary school students in Shiraz. 195 parents were selected using cluster sampling. The data collection tool was the Oakfield Educational Complex Questionnaire. Data was analyzed using one-sample tests by Will Coxon and Friedman. Parents have a negative attitude towards their children's participation in face-to-face classes, but a positive one towards the possibility of supporting their children's education, ensuring the health and safety of their children and school staff and forcing their children to wear masks while unable to keep social distance from each other. Finally, parents tend to have Distant education for their children, with the goal of keeping them healthy and protecting them from corona disease. They do not even agree with the Method of virtual and non-virtual education or the division of students into small groups and their Presence on different days in the classroom.

Keywords: attitude, health-oriented, parents, students, elementary, school, corona

1. Associate Professor, Department of History & Philosophy of Education, Shiraz University, Shiraz, Iran (Corresponding Author) khoshbakht@shirazu.ac.ir
2. Associate Professor, Department of Educational Planning and Management, Shiraz University, Shiraz, Iran.
3. Ph. D. of Curriculum Development, Shiraz University, Shiraz, Iran
4. Ph. D Student of Curriculum Development, Shiraz University, Shiraz, Iran.
5. M. A Student of Curriculum Development, Shiraz University, Shiraz, Iran.
6. Ph. D Student of Curriculum Development, Shiraz University, Shiraz, Iran.
7. B.S. Student of Family Counselling, Fatemiyehshiraz Higher Education Institute, Shiraz, Iran.